Број 169. У Новом Саду, у петак 1. августа 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан двакута, а недељом свецим и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За оглас плаћа се по 12 пот. од сваке пред. ораних ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Покори.

Тек што се Саборски Одбор разишао, чланови његови, који су још у Сремским Карловцима и близини, данас су већ морали учинити потребне кораке, да се Саборски Одбор поново и то што пре састане. Узрок је томе чланак један у најновијем броју будимпештанског листа „Напа“. У томе чланку има не само гадних нападаја већ и најподлијих клевета како против изабраног патријарха Змејановића тако и српске народне радикалне странке. Беди се не само велеиздајом и расипањем, већ и дефраудацијом По се би се разуме, да је тај чланак морао изазвати највеће огорчење, не само међу члановима Саборског Одбора, већ и у сваком поштеном Србину, који га је прочитао И то не само огорчење, већ и гнушање Шта ће Саборски Одбор решити да учини против тог нитковског поступка незнамо. Једно је сигурно да ће тужити уредништво „А напа“, да се и судски утврди сва подлост тих клевета а докаже и прљав смер оних, којима је било стало, да те лажи и клевете угледају света“ Чији су прсти пак ту помешани, те се јасно види и из самога чланка тог листа, но о том други пут Потребно је преко да и наш народ сазна шта има у том чланку и да се увери, каквих је јадних и безумних синова одранио у крилу своме Поред многих рукопипателних очигледних лажи и клевета има и тако глупих испада, да човек хтео не хтео, мора да се насмеје и сажали творца њиховог А сад ево најглавније из тог чланка.

„Нап“ вели, да је из првог реда и веродостојног извора дознао за подла дела грехове, противмађарске осећаје и сумњивог пријатељства српских радикала према Мађарима и вели како је све то дошло до знања краљевог и како му је нарочито пало у очи, што је баш мађарска независна странка најгласније гурала кола радикалска Змејановићу не може нико више помоћи да буде потврђен за патријарха, а владарска реч распудиће српски народни црквени сабор, растераће неверне Србе.

За изабраног патријарха вели, како је себе од простог калуђера, који је по друмовима ишао у дрвеним кломпама, направио епископом Да то изведе морао је у помоћ да позове националистички занос који тиња у грудима сваког Србина Још посве млад као војни свештеник у Босни, понудио се српској влади, да јој буде агент у окупираним земљама да јој јавља о сваком покрету и потпирује незадовољство међу тамошњим народом. Морао је учинити врло добре услуге у тој ствари, јер га је београдски двор помагао од тада, да напредује у чину. Што је постао владиком има да захвали великосрпским агитаторима, који рове против Угарске и монархије. Змејановић је још за живота патријарха Бранковића ровио против овога, да би се дочепао годишње плате од 700 хиљада круна. Сакривши се за влаличански плашт, у рукама је држао конце целе завере, тајно је управљао бунио, а то је све Бранковића врло огорчило На врата патријарха Бранковића закуцао је један државни београдски чиновник, који је дошао у Карловце, показао Бранковићу један оригиналан Змејановићев извештај, који је овај као босански поп послао српској влади Бранковић је за тај скупоцени документат, који доказује издајничку прошлост аршачког епископа, дао шест хиљада форината. То су писмо нашли у заоставштини покојног патријарха. Оно се сада налази у рукама Милана Максимовића. Умн жили су га у два три примерка и један је доспео у руке министра-председника Векерла, који га је приликом своје аудијенције показао краљу. — Друго једно писмо епископа Змејановића налази се у рукама једнога вође српских самосталаца. То је писмо Змејановић писао једном свом пријатељу и вели у њему, да је 6 хиљада форинта платио грофу Ш Хадику угарском посланику, што је у сабору интерпелисао у корист српских црквених народних добара. Лист тврди, да се један препис тога писма налази у рукама надворника народно црквених добара барона Рајачића.

За Саборски Одбор вели, како је без питања администратора самовласно руковао патријарашким добром. Продао је усев од две године и у патријарашку касу требало је да уђе милијон круна, а Саборски је Одбор унео само 60 хиљада. Пита, где су оних осталих 940 хиљада круна. Истиче, како су прошле године једно за другим почели да се стварају у Хрватској новчани заводи и веће, мање задруге, са разноврсним називима и звучним рекламама Те је банке Саборски Одбор из прохарчених патријарашких прихода основао и одржава — Чланови Саборског Одбора засели су у управе тих новчаних завода, односно постарали су се за своје заменике, наместивши тамо своје сроднике и кортеше. Истиче даље да су се чланови Саборског Одбора међусобно награђивали Дневнице тако су се умножиле, да долази у опасност већ и имање патријархово

Све је то доставио кр. поверенику Гинтеру један од главешина српске цркве Гинтер је о томе известио министарски савет, а по одлуци овога Векерле је известио краља Извештај је овај запрепастио владара и створена је одлука, да кандидат таке већине не може бити потврђен и да су ту потребне опсежне мере, те ће и сабор сада или други пут бити распуштен Радикали зато су за Змејановића, што га имају у рукама, јер познају његов великосрпски рад Држе да ће под њим моћи они руковати иметком и да ће плату патријарху скинути са 700 хиљада круна на 150 хиљада. То хоће да учине за љубав владика, да ови место 34 хиљаде, односно владике у Хрватској место 24 добију 50 хиљада круна. Оно пак што пр остане, то би лепо поделили између себе Само што Змејановић није човек, с којим се може тако олако поступити. И он зна тајне радикала Зна, да четворица од оних, који су у тесној вези са његовом странком имају веза са београдском владом и сваки од њих добија оданде по 6 хиљада круна субвенције Ово познавање узајамних тајана и грехова чини нераздвојну везу између Змејановића и радикала.

О свима овим делима, „велеиздајама, пљачкама и црквеним шкандалима,“ тврди „Нап“, да има писмених доказа барон Рајачић, надворник патријарашких добара. Али на жалост, он не сме да говори. Приликом избора патријарха обратили су се на њега, да разјасни ове гласове. Рајачић је одговорио: „Господине, има таких ствари, да сам и сам небројено пута осећао, да би можда дужност ми била да говорим. Ипак нисам учинио, јер ће комитет држати збор и донеће одлуку: Барон Рајачић мора умрети! И можете бити уверени, да би тада Рајачић заиста умро. Зато нисам могао да говорим. Ако би ме међутим са надлежна места приморали да откријем истину, не бих имао куда, него да дадем обрачуна о чињеницама“. На ту изјаву надовезује споменути лист, да се из ње види, да радикали не само употребљују свако нечисто оружје за своје „кшефтове“, него по балканском обрасцу добро умеју руковати и оружјем застрашивања, макијавелизма Лозинка им је: свакога смакнути, ко рови против њихових интереса. Ту опасну компанију, ако се не може друкчије, треба уништити њеним рођеним оружјем

Изнели смо ево, шта пише „Нап“, а из његова писања се види и чији супрсти умешани. О свему овом биће још говора. Напомињемо само још толико, да тако клеветају по мађарским листовима, а како клеветају по бечким листовима, донећемо у сутрашњем броју.

Плод Настићева рада.

Јавили смо, да је судбени сто одбио молбу браће Прибићевића и потврдио решење истражног суда. У образложењу своје одлуке позивасе судбени сто на познату књигу Настићеву, из које се види, да су они имали учешћа у тајним преговорима што су вођени у Београду у Словенском Југу. Циљ тих преговора беше, да се краљевина Хрватска и Славонија, па тим Босна и Херцеговина као тобоже српске земље опепе од Аустроугарске монархије и да се припоје краљевини Србији, да се тако створи једна држава под жезлом краља Петра I. Карађорђевића То чини дело велеиздаје. Позива се даље на доћено признање браће Прибићевића, да су познати са Ђорђем Настићем и да су били с њиме у Београду у Словенском Југу.

*

Пред дописником будимпештанскога листа „Keleti Értesitő“ изјавио је један члан српске самостал е странке ово: Вођа српске самостал е странке је Богдан Медаковић Већ сама његова особа је јемство, да странка нема учешћа у противдинастичком покрету Она нема ничега заједничкога са породицом Прибићевића — и са Настићем. Светозар Прибићевић и Буде Будисављевић су истина чланови самостал е странке, али странка ипак не зна ништа о њиховом тобожњем суделовању у велико српском покрету. Ако су они то заиста чинили, то је било без знања странке. И онда би их странка искључила и тражила да их сабор изда. У Настићу види странка обичног денунцијанта, који ради из освете према Прибићевићу. Сигурно је, да сутски поступак не ће довести ни до чега У Хрватској нема великосрпске пропагдиде, него много пре у Босни. Али и онде је воде политички залутали људи. Овај разговор донели су сви будимпештански листови

*

Познато је, да је злогласни Настић у својој књизи покушао да упрља и владу и двор Србије, као тобожње покретаче целога покрета. На то је министарство спољашњих послова Србије разаслало свим својим посланствима ову окружницу: Поводом такозваних открића некога Ђорђа Настића овим нека је утврђено, да ни српски двор ни српска влада нису имали никаквих веза са реченим Настићем, да у Србији није никад и никакав револуционарни покрет организан ни против једне суседне земље и да је такозвани план, што га је објавио Настић и што се њиме озбиљно бави један део европске штампе, бесмислица. Није искључено, да је Настић каквога занесењака уловио, с њиме по кавана и гостионицама бистрио такве планове, да га је и задобио за такве будалаштине па да је најзад и какав писмени документат

о томе измамио од њега; али у целој Србији нема ни једнога јединога урачуњивога политичара, који је икад и помислио да је то могуће, да Србија тежи да покрене револуцију не само у Црној Гори и Босни него у крајевима краљевине Угарске у којима живе Срби и Хрвати Капетан Ненадовић, кога Настић терети, у осталом и није рођак краљев Очигледно је тај Ненадовић побркан са садашњим цариградским послаником Србије, који је заиста рођак краљу.

Апшење радикала.

Загреб, 30 јула.

Мојо Хрвећанин, код кога је прије десетак дана у његовом одсуству проведена преметачина, коју је провађао судац Кошутић и државни одвјетник Акурте, ухапшен је. Код њега су, као што чујемо, нашли слику краља Петра Карађорђевића; приватних писама са знанцима, захвала на честитци из канцеларије краља Петра; таковски крст, који је Мојо добио још док је владао Александар Обреновић, а добио га је за заслуге стечене по босанску сиротињу за време устанка у Босни 1873; једно писмо дра Динића, у ком се јавља да краљ Петар шаље прилог од 100 К као дар српској школи у Дубици приликом светосавске бесједе једне године, кад се одбор те бесједе обратио позивом и на краља. Један или више куверата празних са натписом „министарство вањских послова“, које је брат Мојин, Машо као дугогодишњи намјештеник у српском пресбироу употребљавао за дуван, цигарете, у опште за све што му се свиди Ти куверти леже у биоградском пресбироу у свакој величини на столу сваког чиновника и узима их ко год их треба.

Мојо је често код брата Маше у Биограду јер је Манојло слаб и болестан. На београдској гимназији учи Мојина ћерка. Манојло, који нема скоро никаквих потреба, потпомаже брата Моју новчано и он је и сугласник оне велике и лијепе куће у Дубици, која им је од оца остала Маша долази сваке године на неколико недеља на одмор у Дубицу. Мојо је из доба босанског устанка познат лично с краљем Петром, који је у оно доба био код њега у кући.

То је сваком познато. То знаду и франковци дубички, и изгледа да су они заједно с попом Мијуком Опачићем чувеним „самосталцем“ учинили своје — По оном што су код Мојe нашли, види се да он није ништа крио; нити се има чега бојати.

Код Мојe су Акурти и Кошутић особито помно све прегледали; на тавану су нарочито брижно преметали све и изгледало је да траже или новце или оружје.

Сиромах Мојо, баш је био у стисци новчаној и његов пут од куће имао је задатак, да једну финанцијалну операцију спроведе да може отплаћивати свој хипотекарни дуг.

Чим се Мојо вратио с пута кући и дознао за ту преметачину дошао је у Загреб да лично потражи државног одвјетника, па пошто г. Акурти није био код куће, оставио је код њега своју карту, с молбом да га извјесте чим држ одветник приспије, да му може ради нужног разјашњења у Загреб доћи.

Сад је ухапшен, — и тако је његово материјално стање у грожено — То и јест главна сврха франковачких праваша у Дубици.

Што се Митра, његовог сина Душана и осталих Дубичана тиче; — њих су, као што се говори дубички стеклиши: учитељ Сарић, Мишо Мутавџић, доктор Крал и самосталска величина I реда, предсједник самосталске скупштине поп Мијук Опачић, који се у Дубици слажу ни криве ни дужне у зло стрпали, да их тако материјално убију.

Митар има сина ожењеног чиновника у Србији, те његова жена била код таста прије кратког времена.

Бањалучки осуђеници и варош Арад.

Као што је познато, бањалучки осуђеници донети су у Арад да издрже казну. То је Арађане јако увредило и у представничкој седници др. Ж. Немеш поднео је, потпомогнут од скупштинске већине, предлог један У том предлогу, који се односи на осуђене Србе око бањалучке „Отаџбине“, каже се између осталог и ово: „Војном суду у Бањалуци председав о је аустријски генерал Фајл Гајслер, а иследни судија, државни тужилац и бранилац оптужених, све у једној особи, био је аудитор-капетан Фијала. Они су осудили уредника, сарадника и слагаче бањалучке „Отаџбине“ укупно на 42 године робије због политичке кривице а на основу застарелог прогласа о преком суду из 1878 за време окупације. Босански жандарми допратили су осуђенике у војне тамнице у Араду. Грађанство града Арада протестује против тог скандала босанске управе, протестује што у мирно доба грађанима суди војни суд, што се, на штету угледа Угарске државе, на њено земљиште догоне политички кривци из иностранства (Босне), протестује што је аустријска војна власт политичке незадовољнике ухапсила заједно са простим зликовцима, протестује што се у Босни и Херцеговини још и сад апсолутистички влада. Град Арад тражиће преко угарске владе, да се осуђеним српским новинарима поново суди, а тражиће од угарског парламента да се у Босни и Херцеговини уведе уставна владавина, пошто је тамошња апсолутистичка владавина прва опасност за суседну Угарску“ Овај предлог пропратила је пријатељски и један део мађарске штампе и даље пише пријатељски о осуђеним српским новинарима из Босне, а др. Немеш добио је многе честитке поводом свога предлога

Забрањени излети.

Аустријска политична власт приметила је, да у последње време често долази до политички демонстрација између Хрвата и Талијана, који чине излете на полуострво Истрију, а ове излете приређује паробродно друштво „Унгаро-Кроата.“ Услед тога, речено друштво добило је налог, да у будуће оваке излете не сме приређив ти. Ова забрана, не односи се на путнике за Абасију, јер — вели се у забрани — по себи се разуме, да се ови уздржавају од политичких демонстрација.

Распуст анархистичких друштава у Чешкој.

Полиција је у Чешкој разрешила савез свих анархистичких организација са образложењем, да чланови тог савеза теже за циљевима, који се противе јавном поретку. Савезу је припадало 4 хиљаде органисаних чланова, подељених у 60 одељења. Има их по многим варошима. Осим тога извршила је полиција многе преметачине

Срамно

Позната је тешка осуда војнога суда над бањалучким осуђеницима. Судска пресуда је објављена И после тога сада је јасно испостављено, да су сви оптуженици осуђени на основу исказа Алексе Јунгића. Јунгић је одговорни уредник „Отаџбине“ и он је пуштен као невин, док су чак и слагачи осуђени.

Бугари остају Бугари.

Јавили смо о грозном пожару у Скопљу, што је прогутао преко 1000 кућа Једва је спасена српска црква Накнадно се дознаје, да су то учинили Бугари, којима је криво, што су српске војводе и четници тако предусретљиво дочекани

Време

Према телеграфском извештају од 13. августа може се очекивати благо време. на много места кише.

Брзојави „Застави“

Стигли 31. јула.

Избор посланика у врањевачком срезу.

Врањево Данас је био накнадни избор посланика за српски народни црквени сабор у врањевачком срезу Радикални посланик Милан Ћосић остао у мањини са 27 гласова. У овом срезу је био при општим изборима једногласно изабран др Љуба Павловић. Данас се гласало по истим листама, и Ћосић је умео из тих бирача да добије 43 гласа, поред свих алмажанских смицалица Алмажани су били пренераженi овим станем. Народ им је окренуо леђа. Силан свет пред биралиштем демонстрирао против Јакшића у корист Ћосића. Кад тај свет поново дође до речи, алмажани неће добити ни једног изборника Можемо бити с овим исходом задовољни.

Ерентал код владара.

Ишл Министар спољних послова Ерентал примљен је данас од владара у аудијенцију

Отпутовао.

Ишл. Енглески краљ Едвард отпутовао је данас пре подне из Ишла, у Мариенбад

Одговорни уредник
Константин Бранкаровић.

Трговина.

БУДИМПЕШТА 12 августа 1908 год (Брзојавни извештај)

Готова роба

Раж пре каквоће 18 кр. 80 п. до 18 кр. 90 п.

Раж средње каквоће 18 60 18 70

Јечам за храну 15 кр. 10 пов до 15 кр. 80 пов.

Јечам за пивање пива — кр. — п. до — кр. — п.

Зоб прве каквоће 16 кр. 70 п. до 16 кр. 90 п.

Зоб средње каквоће 16 кр 30 п. до 16 кр 60 п.

Кукуруз домаћи 15 кр. 60 пов. до 15 кр. 75 п.

Термини.

Жито за октобар 22 кр. 28 пов. до 22 кр. 30 п.

Раж за октобар 1908. 23 кр 06 п. до 23 кр 08 п.

Кукуруз за август 1908 15 кр 35 пов до 15 кр. 38 п

Све од 100 кила.

За нашу
МАНУФАКТУРНУ и ПОМОДНУ
трговину
потребан је један самосталан продавац у овој струци. Са добром платом. Оферте на
Месингера и Офнера
1001 2—8 у Сумбору.

КРОМПИРА
нова роза, рана вуди вагонима најјефтиније
Александар Мудрок.
928 10— Митровица (Срем)

КУЋУ у Сремској улици бр. 950, са 7 соба 1 дућански локал, 3 кухиње, шпајз, подрум и врло лепо уређена башта, засађена са 1000 чокоти винове лозе, које врло добро роде са 25—30 ведара добра вина. Кућа на руској друму, главно место, способна за сваки рад Продаћу за умјерену цену и лепе услове. — Побољше упитати код власника
Љубомира Дудварског
трговца и гостионичара у Митровици.
957 3—10

○ СРПСКА РАДИОНИЦА ЈОРГАНА ○
Зорке Милићеве
у Новом Саду, жична пијаца бр. 3.
прима и израђује сваковрсне
ЈОРГАНЕ.
Писмене порудбине са стране разашиље поштом уз поучење о свом трошку. — Јамчи за најбољу израду као и најумеренију цену. Препоручује се поштованим Српкињама као и г. г. Србима трговцима. 792 9—30

ТРЕБАМ
ДВА ДОБРА
ОПАНЧАРСКА ПОМОЋНИКА
Место стално, добра плата.
Кирилов Васиљевић,
950 3—3 опанчар у Земуну

ИЗДАЈЕМ
БИРТ ПОД РАЧУН
„КОД ПАУНА“, Карловачка ул. бр 9.
Ко жели предузети, нека се обрати на
Николу Николића
964 1—4 Нови Сад

ТРЕБАМ
једног берберског
ПОМОЋНИКА.
Ступити може одма.
Наум Ћириловић
берберин у Черевићу (Срем).
1004 1—2

ВОСКАРСКА И ЛЕЦЕДЕРСКА РАДЊА
ГАВРЕ МАЛЕНЧИЋА
у Новом Саду
потребује једног од старијих
ПОМОЋНИКА
и једног шегрта. Ступање одма.
978 1—3

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.